

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

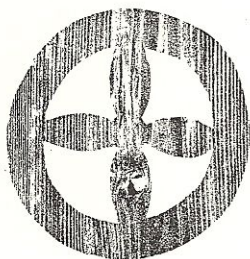

ÅRSSKRIFT 1963

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1963

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1963

Redaktion:

Jørgen Rygård og Bent Lorentzen

Indhold

	Side
E. Basse: Om begrebet hverdag	5
Birthe Arnbak: Mod og sammenhold	13
Jørgen Rygård: Thorsager Rundkirke	23
Erik Munch: Fastelavnsbollen	28
Exam: Tanker på en jubilæumsdag	32
Anton Eriksen: Jomfru Fanny	35
Efterårsfesten 1963	39
Af skolens dagbog	42
Gaver og legater	44
Ryomgård Realskoles 48. og sidste hold præliminarister ...	45
Personalia	46
Regnskab	47
Redaktionelt	48

Om begrebet hverdag

TRANSLOKATIONSTALEN 1963

Når vi nærmer os maj måned og dermed årets eksamenstermin, er det i de senere år blevet almindeligt, at der i presse og radio og mand og mand imellem afsynges en lang række klagesange, og at hele optakten til eksamen fyldes med bævrende medynk med de »stakkels unge«, der nu, svedende og dirrende, skal gennem skærsilden. Ofte fremstilles eksamen som en overlast mod de unge. Og dermed kommer de unge til at tage sig ud som martyrer med helteglorie — og skolen som en bøddelinstitution, der forøver vold mod sarte sind.

Når en landskamp i fodbold, cykelløb eller boksning skal afvikles, samles et tusindtalligt kor om disse unge og opmuntrer, ildner og ægger dem. Der er ikke tale om overlast, om, at det er synd.

Hvorfor mon denne forskel?

Et godt sportsresultat er følgen af en hård forudgående træning; det er resultatet af den udholdenhedsprøve, man har stillet sig selv på for at vinde ærens krans.

Eksamen er det mål, man efter en årrækkes ihærdig træning når frem til gennem den sidste måneds slutspurt.

Og lige så lidt, som der er årsag til at beklage fodboldspilleren og løberen på sportspladsen, lige så lidt er der grund til den rørende medynk med den unge eksaminand.

Som den fysiske træning, der opnås i gymnastiksalene og på

sportspladserne, er forudsætningerne for den store fysiske udvikling, således er viden, erkendelse og kunnen de nødvendige forudsætninger for den psykiske — den menneskelige udvikling. Og det er da udtryk for forræderi mod de unge, når man ynker den, der er ved at udvikle sine menneskelige egenskaber. Og ingen periode i menneskets liv er så velegnet som netop ungdomsårene til at tilegne sig disse grundsubstanser.

Så hos mig findes der ingen medynk med »de stakkels svedende eksaminander«.

Tværtimod.

Jeg hilser jer velkommen ved mållinjen og hylder jer for de points, I har scoret.

I det næste løb, som I nu skal køre, følges I i langt højere grad af min medfølelse. I skal nu vælge erhverv; I skal nu ud i samfundet. Og i samfundet sker der netop i disse år en væsentlig og alvorlig strukturændring, som nok kan give anledning til angstelse, når man er et ungt menneske, der står overfor at skulle skabe sin egen hverdag.

Jeg vil her fortælle jer lidt om begrebet hverdag. Hverdag, som den tager sig ud i ens drømme, når man er et ungt menneske, der netop er på vej ind i den. Hverdagen, som den i virkeligheden former sig for en stedse stigende del af menneskene. Hverdagen, som den må og skal komme til at tage sig ud i fremtiden.

Når man år efter år følger en flok unge mennesker, der er ved at forlade skolen, kan man ikke lade være med at gøre sig nogle betragtninger om det at vælge erhverv. Ganske få véd — og har fra små af vidst — hvad de vil være; de går den lige vej mod et bestemt erhverv; det tager sig ud, som er de skæbnestyret, disse få. Men de bliver færre år for år. Alle de øvrige må vælge — ja, netop *vælge* sit erhverv; og hvilke kriterier lægger man så til grund for sit valg?

Mange — og flere end man ved en overfladisk betragtning ville tro det muligt — vælger dette eller hint erhverv, fordi det giver godt med penge, og fordi det giver kort arbejdstid, pæn og nobel arbejdsdragt. Målet er at blive økonomisk vel-

funderet, målet er at blive en god køber, så man kan anskaffe de samme — og helst flere — materielle goder end naboen. Materielt velvære — karakteriseret ved eget hus fuldt møbleret, motorcykel med pige på bagsædet, medlemskab af ligbrændingsforeningen — det er målet. Men endelig ikke så høje stillinger, at det medfører ansvar; fritiden skal være så lang, at der kan være tid til at kæle for sin egen individualisme — understøttet af langt hår og skæg —, sin egen personlighed, sit eget særpræg —, kort sagt: til at gøre sig gældende, gøre sig bemærket. Men på en uforpligtende måde uden ansvar.

Lykken i moderne version er identisk med: at blive lagt mærke til og at have det godt økonomisk. Men sådan former hverdagen sig jo blot ikke. »Lykken«, dette flygtige begreb, findes af stedse færre og færre.

Lægger man øret til verdens larm og uro, mærker man snart en bestemt tone, der går igennem al uroen, — den forstærkes, hver gang mennesker ikke lige netop har nået deres ønskers mål. Og prøver man på at oversætte denne tone i ord, lyder den således: »Det er din skyld, — det er hans skyld, — det er de andres skyld, at jeg ikke fik mine ønsker opfyldt.«

Dette er grundtonen i al verdens larm: man lægger skylden uden for sig selv — over på de andre.

Nu er »hverdagen« jo et vidt begreb; for selv om vi lever i den samme hverdag, så *oplever* vi denne hverdag vidt forskelligt, afhængigt af vort eget tankeklima. Men for de fleste er »gråvejret« det dominerende, ja, selve ordet hverdagsagtigt er jo kommet til at betyde mørk, grå, trist, kedelig, — hvilket jo atter betyder, at sådan oplever flertallet deres hverdag; hvorimod det lyse, strålende mere karakteriseres som »helligdagsagtigt«.

Når arbejdsdagen eller hverdagen karakteriseres som grå, kedelig, så hænger det sammen med, at arbejdet for utallige mennesker er blevet en trædemølle, en forbandelse, en trivialitet. Og det må og skal blive sådan, når erhvervsvalget var forkert.

Den umådelige forandring, der indenfor de sidste 20 år har

fundet sted på industriens og teknikens område, er ved at skabe et samfund af en helt ny struktur, samfundsforhold så forskellige fra det tilvante, at de unge ikke kan få ret megen råd og vejledning fra de ældre; udviklingen er gået så hurtigt, at ingen har kunnet følge med.

Industrisamfundet *kræver* opgivelse af individualitet og til en vis grad også familieliv til fordel for et fælleskab af økonomisk art.

Førhen var mange deres egen herre — bonden, håndværkeren. Nu overtager industrien, teknikken, næsten alt arbejde; flere og flere skal være det, man kalder »lønslover«; de skal blot lave noget, der er udtænkt i forvejen, både teknisk og kunstnerisk; tingene skal blot laves, og de skal være ens, og det skal gå hurtigt. Derfor kommer flere og stadig flere til at føle sig som »robotter«, uden individualitet. I industrisamfundet er der ikke plads til familien. Barnet sendes på vuggestue og de gamle på alderdomshjem; ætten — slægten — er derved sprængt. Og ætten er kulturens centralnerve.

Professor Vilhelm Grønbech har i sin bog »Lykkemand og nidding«, som er første bind af værket »Vor folkeæt i oldtiden«, vist, hvorledes lykken var uløseligt knyttet til frænde- og ætsbegrebet. Han skriver: »Alt hvad der findes i mennesket, er frændepræget. Rent udvortes set kan man aldeles ikke finde nogen plads i verden uden som frænde, som medlem af en æt; alene, frit står kun niddingen. Så snart manden løsriver sig fra den kreds, han er født ind i, har han ingen moral og ingen kurs i sine tanker. Uden for ætten er der tomt. Lykken er knyttet til visse centrer og fylder tilværelsen som udstrålinger fra disse livspunkter, ætterne.«

Det moderne industrifællesskab, som kun er af økonomisk struktur, kan slet ikke erstatte det gamle slægtsfællesskab, hvor hver enkelt person var accepteret som en selvfølgelig del af ætten. Industrisamfundet accepterer ikke på samme måde deltageren som menneske — kun som krop, der arbejder og forbruger. Derfor søger hver enkelt at skabe sig sit eget ansigt, at være en ener, at være original, men først og sidst at kræve sin

ret. Og lytter I til disse udtryk, vil I lægge mærke til, at de hver for sig udtrykker ønske om at holde sig »de andre« fra livet. Men derved kommer man jo netop uden for menneskefællesskabet, ud i tomrummet til niddingen, som »ikke har nogen kurs i sine tanker«.

Og læg også mærke til, at et begreb som ydmyghed ingen plads har i et sådant system, hvor man vil hævde sig, hvor man vil gøre sig bemærket. Og hvor ydmyghed ikke findes, der breder selvbevidstheden, selvgladheden sig, og hvor den selvglade bor, der gror isolationen på samlivets bekostning. Og ensomhedens mareridt kan for mange mennesker fuldt vel stå mål med Dantes berømmelige helvede i hans »Den guddommelige komedie« med overskriften »Her lades alt håb ude«.

Alt dette, hvis erhvervsvalget blev foretaget ud fra forkerte præmisser.

For når de materielle goder er opnået, kommer kedsomheden.

Industrisamfundet accepterer jo nemlig ikke mennesket; det accepterer kun kroppen — kroppen, som skal udføre arbejdet.

Og når ætten, det lille samfund, hvor hver enkelt var anset som menneske, — når den er sprængt, så har man jo ingen steder at udfolde sig som menneske. Det er en skræmmende devaluering af familien, der har fundet sted, særlig fordi den i første række er gået ud over de unge, der jo netop har så stærk en medfødt trang til tryghed og kontakt.

Det er vel nok et gode, at industrisamfundet har skabt mulighed for, at I kan få en rigelig betaling for jert arbejde, så de materielle goder kan opnås hurtigt. Men det er ikke noget gode, at det samme velfærd har kvalt menneskets initiativ, og at den moderne arbejdsplads ikke giver mulighed for individuel udfoldelse.

Det er svært at være rig. Det er ganske vist også svært at være fattig. Men fattigdom ansporer. Rigdom sløver. Den svækker personligheden.

Misundelse og trang til at hævde sig overfor den, der er endnu rigere, er velstandens følgesvende. Og for at glimre med

jordisk gods må stadig flere kvinder ud i erhverslivet, — må de unge stadig tidligere tjene stor løn. Og begge dele svækker familien, slægtssammenholdet, og hjemmene bliver til tomme skaller, hvor der blot står en række symboler på rigdom, men hvor kedsomheden hersker.

Rigdommen giver ikke — det var egentlig det, jeg ville frem til at vise jer, — rigdommen giver ikke tryghed og lykke. Det gør kun udvidelse af personligheden.

Den let erhvervede rigdom, som mange af vor tids erhverv giver adgang til, skaber ikke den hverdag, man som ungt menneske drømte om. Ønskede mål og drømte syner når I kun frem til ved at kæmpe jer frem.

Den menneskelige personlighed kan enten udvide sig eller svinde ind under den indflydelse, den udsættes for fra det økonomiske og sociale milieu, der omgiver os.

Enten sejrer man — eller man flygter fra det.

Flygter I for industrisamfundet ved at stikke hovedet i busken, da udsletter I jeres personlighed, og så vil I ikke leve et menneskeliv, — da vil I kun vegetere gennem tilværelsen og om 60 år dø lige så åndeligt fattige, som I blev født.

Men tager I udfordringen op og sætter jeres personlighed ind imod teknikkens upersonlighed, da har I chancen for at sejre over kedsomheden og blive mennesker; og da kan hverdagen igen blive menneskeværdig.

Der vil jo nemlig ske det for ethvert menneske før eller senere, at man kommer til at stille sig det spørgsmål: Hvad opnår du egentlig ved at være her; hvad har du udrettet?

Og da hjælper det intet, absolut intet, at der kan peges på stor rigdom, materielt velvære, social position, politisk indflydelse, erhvervsmæssig stordrift, — er spørgsmålet først rejst, bevæger det sig ustandseligt derhen: Hvad har du udrettet *til gavn og glæde for andre*? Hvorledes har du levet som *medmenneske*?

Og har spørgsmålet først rejst sig, lader det sig ikke ryste af. Da kræver det et positivt svar. Derfor er det så vigtigt at slå ind på den rette vej straks.

Kun ét fører mennesket ind på denne vej, kun ét lærer det at søge, kun ét får mennesket til — ofte med blødende knoer — at banke på porten til sandhedens og frihedens skønne verden, og dette ene er den sviende sult i sjælen, den brændende tørst efter viden, der endnu er så få beskåret, men som jeg vil håbe på og bede til, at det er lykkedes os — jeres hjem og jeres skole — at lægge den første spire til i jert sind ved at ægge jer til — somme tider ved at irritere og drille jer til — at tænke en tanke, som helt er jeres egen, — at det må være lykkedes os, ved siden af den viden, vi har bibragt jer, også at have opbygget den første svage modstand i jer mod viljeløst at lade jer rive med af den hårdhændede propaganda af økonomisk, religiøs, politisk art, der vil slå sammen om jer, så snart I står ude i samfundet.

At tænke en tanke, der helt er jeres egen, at udføre et arbejde, der indeholder noget af jeres egen sjæl, at tænde glædens og taknemlighedens lys i et medmenneskes øjne, det er de råstoffer, hvoraf hverdagen skal bygges op — fjernt fra det vidløse pop, der nu erstatter de fleste tanker, fjernt fra det sjælløse arbejde, samlebandene byder jer, fjernt fra den selvoptagethed, der behersker så mange i dag.

Når arbejdet bliver rutine, bliver automatfunktion, da er det, man føler det som slaveri. Da er det, at hverdagen bliver grå.

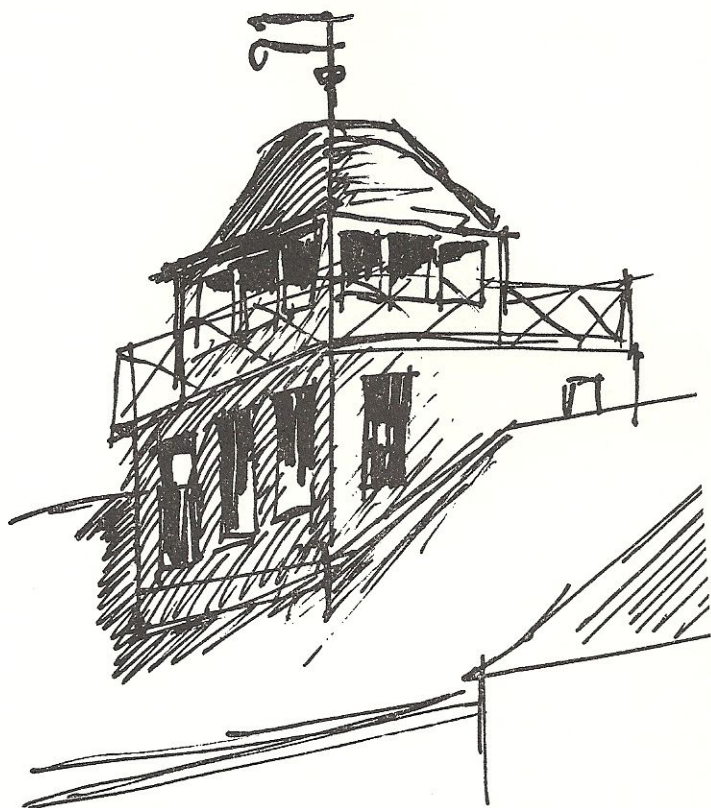
I gamle dage var meget arbejde — f. eks. håndværkerens arbejde — noget, hvori han lagde hele sin sjæl. Han kælede for sit værk og gav det ikke fra sig, før det ikke var ham muligt at gøre det bedre. Dette var skabelse. Skaberkraften i ham fik her udløsning for noget, der boede i ham. Hans hverdag var kunstnerisk skabelse, var fest, var ikke grå. Men I kan ikke gå i hans fodspor. Industrien har overtaget hans arbejde. Og vil gøre det mere og mere.

Men I har fritid. Og det er dér, den nye hverdag skal skabes. Gør jer dygtige til jert arbejde — til jert erhverv. Det er den nødvendige baggrund for det økonomiske udkomme.

Men brug så jeres fritid til at værne om den lille flamme af

»den højeste ild«, skaberkraften, der bor i hver eneste af jer. Brug aktivt jeres tanker til logisk tænkning, brug jeres hænder til kunstnerisk skabelse, sæt aktivt jeres vilje ind i næstekærlighedens tjeneste — og I vil opleve, hvordan *hver dag* vil blive til en strålende og lysende oplevelse.

E. Basse.

Mod og sammenhold

For helt at forstå baggrunden for den stadig større ophidselse, der bredte sig blandt visse af husets beboere i dagene op til jul, er det nødvendigt at vide lidt om Dansk Ysseforbunds oprindelse og historie.

D. Y. F. blev stiftet for mange år siden, da husets ældste datter og søn var børn og i fællesskab ejede en lille flok tøjdyr, kaldet ysserne. Således opstod grundstammen, det virkelige aristokrati. Årsagen til stiftelsen af D. Y. F. må søges i naboskabet med nogle krigeriske ulve, som uvist af hvilken grund bestandig gjorde angreb på de fredselskende ysser. »Man kan ikke lade sig alt byde«, sagde Sorteplys, og under mottoet »*Mod og Sammenhold*« tog han sammen med Ninmis, giraffen og Frederik initiativet til opbyggelsen af et forsvar så effektivt (adskillige cigarkassefly, jeeps og en veritabel »ulveforskrækker«), at mange vellykkede og virkelig hårde kampe fandt sted. Til sidst indså ulvenes anfører det håbløse i at fortsætte. Og en lang, fredelig periode fulgte.

På denne lillejuleaftensdag, hvor husets voksne bevægede sig travle og tilsyneladende uden plan rundt i huset, op ad trapper, ind i gæsteværelser, for slet ikke at tale om den stadige trippen af fødder i køkkenet, hvorudfra strømmede rødkålsos, eddikesnert og mere søde dufte, hver gang dørene gik, på denne mørke dag dirrede børneværelset ligefrem af bange anelser; man gestikulerede, man faldt ned af kommoden eller fra reolen, man hamrede inde fra skabet, man ville ud, man måtte tale om det. Men så kom en af de voksne styrtende ovenpå ind i soveværelset og tilbage gennem børneværelset; man måtte tie, man blev samlet op fra gulvet, skabsdøren smækket i, man

blev ublidt puffet sammen i en bunke på kommoden: »Sådan!«

Endelig stilnede husets travlhed. Far og mor gik en tilfreds rundgang gennem stuerne, før de gik op i seng. I morgen kom de to store hjem. Inde i havestuen stod juletræet, grønt og endnu fugtigt på sin fod, ventende på at blive pyntet netop af de to. På bordet mellem vinduerne lå alle gaverne i farvestrålende papir og med fint skrevne kort. Mor bøjede sig ned og samlede Ninmis op fra trappens nederste trin. Som lillebror dog strøede om sig med de dyr! Sorteplys og giraffen stod under lysmåleren, og uden for lillebrors dør lå Williard og æslet. Mor og far listede ind og anbragte kaninen på kommoden i børneværelset.

Så snart døren var lukket, lød der en række bløde bump, alle de just anbragte plus Løvenberg, Skot, Mester Pind, Tartoté med tryk på té, Hvide Ys, Frederik og de navnløse sprang, faldt og kravlede ned. Der var ved at finde samling sted. Fly og kanoner blev lirket ud af skabet, jeeps bakkede frem fra nederste reolhylde, den gamle krigsmaskine raslede ud fra under sengen, posen med de gule ærter — også den fandt man. Trin for trin manøvreredes hvert enkelt stykke ned ad trappen. To timer efter var alt nede i forstuen. Nogle af de yngste dyr, som ikke forstod situationens alvor, blev ved med at spørge: »Hvorfor skal vi her ned midt om natten, vi er jo lige blevet ryddet op?« Sorteplys kravlede op på en stol, men kravlede ligeså hurtigt ned igen.

»Det her går ikke, det går aldeles ikke«, sagde han og kaldte kaninen og Skot hen til sig. Der måtte orden i gelederne, de nye lådne kom med for mange vittigheder om ældre folks anstrengelser. »Det nytter ikke, at kun veteranerne ved, hvordan man skal stå!« En enkelt lillebitte en, sælungen var det vist, begyndte at klynke.

Da der var kommet orden på mandskabet, var der stadig noget galt. Denne gang var det materiellet. Sorteplys' sindsro, som var slemt tyndslidt af de sidste dages uvished og ængstelse for hele det lille samfund, brast aldeles, og i en fremmed, skarp stemme beordrede han Løvenberg og flere af de små

lådne til at hjælpe giraffen og Frederik med at bakse materiellet ordentligt opstillet. Han ventede nede, til alt var, som han ønskede, og besteg så igen — denne gang noget besværligt — stolen. Bidi, som var båret ned i en skoæske, fordi hun jo ingen ben har, tænkte: Ak ja, Sorteplys er ved at blive gammel.

Sorteplys talte: »General Giraffensen og jeg har drøftet situationen meget grundigt, inden vi sammenkaldte til dette møde. Efter mange års fuldstændig fred med ulvene er vi i de sidste dage begyndt at få forskellige — skal vi sige — meddelelser. En mente at have hørt de voksne tale om det og det, en anden havde vistnok set sådan og sådan, en pakke af den og den bestemte vægt og form skulle være kommet ind i huset, nogen skulle i hvert fald have overværet afleveringen ved døren. Takket være disse — rygter — bredte en vis betænkelighed sig iblandt os.«

»Man mente«, fortsatte Sorteplys, »at der var kommet en ulv ind i huset, at denne ulv skulle være smuglet ind som julegave, at ulvene endelig, efter at have ladet os i fred i så mange år, retter dette slag mod os. Aldrig før har nogen ulv betrådt disse gulve —.« Sorteplys hævdede stemmen til de gamle højder fra krigstidens taler: »Aldrig før har vi ladet os således overrumple —.« Og han glemte, at han ved talens begyndelse endnu ikke helt havde besluttet sig til at tage rygterne alvorligt. »Men vi har vort forsvar, general Giraffensen og Ninmis forstår endnu at håndtere krigsmaskinen. Også i denne time kan vi bevise, at vi kender betydningen af vort gamle motto: Mod og Sammenhold!«

Da bifaldet var forstummet, overlod han talerstolen til giraffen, som i parentes bemærket har det længste navn af alle ysser. Det er endeløst og begynder således: Raffen-ti-vaffen-ti-vuffen-ti-sniffen-ti-snaffen-ti-snuffen og fortsætter i det uendelige. Til gengæld er han pilskaldet. Lillebror plukkede i sit andet leveår omhyggeligt alle hår ud af hans krop. Generalen gjorde sin tale meget kort:

»Planen er følgende: vi rykker ind i havestuen, omringer gavebordet, kører maskine og kanoner i stilling, mens flyverne

holder sig på vingerne. Det er nødvendigt, at vi får den pakke åbnet. Og det er nødvendigt, at det foregår i stilhed!»

— — —

På måtten foran døren ind til havestuen lå husets gamle hund og sov. Som mange af D. Y. F.s veteraner har også han engang haft et andet udseende. Hans pels er nu hvidgrå, han ser ikke så godt og sover næsten hele tiden.

Nogle af de små lådne driller ham somme tider. De hvisker: »Kat! Kat!« ind i øret på ham, når han sover. Så farer han op og begynder at lede alle vegne ude og inde; der er naturligvis ingen kat nogen steder. Og de små lådne er ved at dø af grin. Nå, men lige nu lå han og spærrede indgangen til havestuen. Hvordan komme forbi? Lille Løvenberg råbte fra et af de bageste geledder: »Jeg kan sagtens vække ham, åh, må jeg ikke nok?»

»Jo, tak, det er godt, og få hele huset vækket ved samme lejlighed. Vi kender nok resultatet, når du har hvisket: Kat! Nej, vækkes skal han, selv om det er synd med al den gigt, han har. Men hvordan vække ham, uden at han bliver forskrækket?»

»Jamen, behøver vi da at vække ham?» spurgte Frederik, som er kaldt op efter kongen og derfor tildelt en bestyrelsespost. »Kan vi ikke på en eller anden måde bygge en bro eller sådan noget?» Frederik er en stor ynder af Mecano, gang på gang finder man den Mecano-æske, som husets voksne søn har haft, trukket frem og indholdet bragt i vild uorden. Frederiks kærlighed til Mecano-byggesættet er større end hans færdighed i at sætte delene rigtigt sammen. Nu så han for sit indre øje et bygningsværk rejse sig, en pragtfuld bro, som nåede helt op til dørhåndtaget, og som, når døren var åbnet — han så endnu ikke helt klart hvordan — kunne svinge ind og atter sænkes i gulvhøjde. Frederik så kolonne efter kolonne af dyffer marchere hen over den fredeligt sovende hund. Og krigsmaskinen? Ja, det kunne ordnes med en kran. Broen måtte være så bred, at en jeep kunne passere, det ville blive et herligt bygningsværk; der skulle stivere ud til siden, og når man nu alligevel var oppe i den højde, så kunne man — —. Han blev afbrudt

i sine luftkasteller af Bidi, som henne fra skoæskens bad om ordet.

»Jeg synes«, sagde Bidi, »at vi skal vække Gamle Hund på en sådan måde, at han ikke bliver forskrækket. Og det kan vi gøre, hvis vi kan finde noget lækkert at lægge foran hans snude. Noget, der lugter godt!«

»Det er en god idé«, sagde Sorteplys, og Frederik måtte indrømme, at det desværre var en god idé. »Men hvordan skal vi få fat i det lækre?« sagde Ninmis, som med en pote bag det ene slappe øre havde fulgt overvejelserne. »Det er let«, råbte Williard, »det er snydelet, spisekammeret er fuldt af lækkerier, kagedåser, leverpostej, pølser, sylte, de har ikke bestilt andet end at fylde spisekammeret i de sidste dage!« Williard udpegedes til at fremskaffe et eller andet lækkert og Ninmis til at følge med og bistå med råd om nødvendigt. Lidt efter vendte de tilbage med to vaniljekranser, som anbragtes lige foran Gamle Hunds næsebor. Snuden begyndte straks at vibrere, et øje åbnedes, og haps var begge kager forsvundet, uden at Gamle Hund så meget som havde rejst sig eller ændret stilling. Regelmæssige pust forkyndte, at han atter sov. Et ærgerligt gisp undslap ysserne.

»Vi må have fat i endnu en kage«, sagde Ninmis.

Forsøget gentoges. Denne gang bandt man en snor i vaniljekransen, og Gamle Hund opdagede til sin forundring, at kagen bevægede sig bort. Besværligt kom han på benene, stod lidt skævt og hængte med hovedet, mens vaniljekransen langsomt fjernede sig over kokosløberen. Han fulgte efter. Hurtigt var en flok ysser marcheret hen på det endnu varme sted, hvor han havde ligget. Da kagen var spist, og hunden gerne ville fortsætte sin afbrudte søvn, var pladsen optaget.

Sorteplys undskyldte i velvalgte ord forstyrrelsen og bad ham lægge sig til at sove et andet sted. Hovedrystende og stivbenet kravlede Gamle Hund op ad trappen. »Godt, han ikke er en pjattet hvalp«, sagde Ninmis, »sikken ballade, vi så havde haft!«

— — —

En dejlig skovduft fra den friske julegran fyldte havestuen; de fleste af dyrene blev højtidsstemte, mange af dem var pakket ud engang i skæret af julelys og duften af gran. Men Sorteplys, som selv var standset et øjeblik overvældet af et fjernt minde, tog sig sammen og bad generalen kommandere: »På plads!« Efter megen rumsteren kom krigsmaskinen, den frygtindgydende ulveforskrækker, over dørrinet, de tre jeeps og flyverne. Det så imponerende ud. Nogle af de yngste og besværligste ysser beordredes op i juletræet, så var de af vejen og havde samtidig indtryk af at udrette noget vigtigt. Uret inde i den anden stue slog fire slag og tikkede derefter videre, tydeligt og tungt.

Med dæmpet, men fast stemme sagde Sorteplys: »Alle holder sig nu i fuldstændig ro, parat til at udføre givne ordrer!«

Så vendte han sig om og gik hen til gavebordet, som han forsigtigt besteg. Et bjerg af pakker. »Der er den, der er den«, råbte Løvenberg og rutschede ned fra sin gren i juletræet. Henne fra skoæskens lød Bidis stemme over sælungens klynken: »Det er den store aflange i rødt papir, Sorteplys. Jeg hørte mor sige: Vi pakker lillebrors gave ind i det eneste stykke rødt papir, der er.«

»Jeg læser mig frem!« sagde Sorteplys gnavent og stavede sig gennem kortene. Ingen af dem var til lillebror. Ingen. Det var mærkeligt, skulle det virkelig passe, ikke ét af kortene stod der lillebror på. Sorteplys gjorde en pludselig bevægelse og skred mellem alle de glatte pakker ned på gulvet og faldt ind under bordet. Giraffen bøjede sig ind under dugens snipper: »Stødte du dig?« Intet svar. Sorteplys kom ophidset kravlende ud på alle fire: »Derinde, derinde! Det må være den, den er i rødt papir, kan jeg se; men det er for mørkt til, at jeg kan læse på den.« De kravlede derind sammen og fik ved fælles hjælp skubbet, halet og trukket æsken ud i lyset. Ja, det var den. »Hvad mon fyren nu ligger og tænker?« sagde generalen og gav pakken et let dask med det ene forben.

»Det er mig det samme«, sagde Sorteplys, »lad os nu få det overstået! Med sin lille sabel skar han papiret af, ritsj, ratsj,

dér lå stadsen — silkebånd i stumper og stykker og papir i grimme laser.

Ysserne ved kanonerne ventede kun på signal til at fyre, Ninmis stod ved ulveforskrækkeren parat til at tænde de to stjernekastere, der var en vigtig del af maskinen; hele flokken rankede sig, Bidi lyttede, sælungen tav.

Resolut skubbede Sorteplys låget af æsken. Han bøjede sig frem og kiggede ned, mens han afværgende vinkede bagud. Halvt dækket af silkepapir lå den dejligste brune bjørn og stirrede lige op i Sorteplys' forbavsede ansigt. »Men det er ikke juleaften endnu«, sagde den med en stemme, som tydeligt ikke var vant til at blive brugt. En helt ny stor bjørn til lillebror, som nok havde overtaget sine søskendes samling og også havde fået mindre tøjdyr selv, men ikke ejede en rigtig bjørn som Sorteplys, Frederik eller Williard.

»Selvfølgelig«, sagde Sorteplys beskæmmet, »naturligvis, det er jo soleklart!« Og han satte sig på kanten af kassen, mens han tørrede sig over panden. »Vi troede, du var en ulv!« »En ulv?« gentog den nye uforstående.

Nu brød disciplinen fuldstændig sammen. Ninmis kom til at tænde stjernekasternerne, maskinen begyndte at snurre, og hele det forskydekkelige fyrværkeri larmede til ingen nytte. Alle de nye lådne, der aldrig havde oplevet mage til pludseligt spektakel og lys, klumpede sig sammen inde under juletræet. Sælungen hvinede højt, og rundt om æsken med den nyankomne væltede en vrimmel af ysser for at komme til at se »ulven«.

Da den værste tummel var stilnet, bredte der sig en halvflov stemning i bestyrelsen. Man havde alligevel ladet sig noget binde på ærmet, man havde lyttet efter løs tale, vage gisninger uden bund i virkeligheden. Og hellere end at starte en efterforskning for at finde ud af, hvordan rygtet var opstået om ulvens ankomst til huset, måtte man se i øjnene, at man — ja, at man havde ladet sig noget binde på ærmet, tænkte Sorteplys tummelumsk.

Havestuen så ud, som havde der virkelig fundet en kamp sted. Den nye ys begyndte at rasle med silkepapiret, ville op,

ville se, hvad alt dette forfærdelige spektakel betød. Men nu vågnede Sorteplys og giraffen op til fornyet dåd. Man havde båret sig tåbeligt ad. Nu var der ikke andet at gøre end at få hold på hele flokken og se at få ryddet op. Silkepapiret raslede igen. »Næh, ikke tale om!« sagde generalen. »Ikke tale om!« sagde Sorteplys, »du må ikke komme op endnu.« Og de hjalp hinanden med at trykke den nye bjørn tilbage i kassen og lægge låget på. Men den blev ved med at rasle dernede. »Hvorfor åbner I og lukker igen?« spurgte den fortvivlet, »lad mig komme ud!« Sorteplys pakkede videre uden at tage notits af spektaklet nede fra æsken. »Det gør ikke spor«, sagde han til generalen, »den falder snart i søvn igen, og vi får travlt nu!« »Vi får sandelig travlt«, gentog han og så sig om. Nogen havde forstået, hvad det drejede sig om, og var allerede listet ud af døren, op ad trappen. Nogen var ikke så glade for at hjælpe til med at rydde op, nogen fandt altid ud af at gå i tide. Sorteplys' suk lignede næsten mors.

Det er ikke noget let job at pakke en for tidligt åbnet julegave pænt ind igen, især ikke når papir og silkebånd ved udpakningen er gået i stykker. Det var en temmelig miserabel julepakke, der blev skubbet tilbage under gavebordet. Afsvedne stjernekastere og papirstumper kom ind i kakkelovnen, ærterne samledes sammen. Langsomt satte tilbagetoget sig i bevægelse. Man kom ud i forstuen, op ad trappen. Man talte ikke sammen.

Omsider sad ysserne på kommoden og i reolen, som var de anbragt af menneskehænder. Sorteplys og Ninmis krøb op i sengen til lillebror. Godt at mærke menneskelig varme efter en så slukøret omgang.

Man fik ikke megen søvn den nat. Det var lige ved, at man misundte Gamle Hund. Uret nedenunder slog fem, seks, syv. Huset begyndte at vågne. »Åh«, sagde lillebror og strakte sig, »hvor er der længe til i aften. Hvad skal vi dog finde på at lave i dag?«

I sandhed: dagen sneglede sig afsted.

Og da det store øjeblik kom, hvor træet var tændt, og hele

familien stod dér i døren med lysene i øjnene og mindedes alle juleaftener i ét strålende nu, tænkte Sorteplis ikke som andre år tilbage i taknemmelig erindring. Han sad i sofaen sammen med Dansk Ysseforbunds øvrige bestyrelse, en besvimelse nær.

Og man tog hinanden i hånden og vandrede syngende rundt om træet, med Gamle Hund traskende bagefter. Endelig sagde mor: »Nu skal Søren have sin gave!« Og far sagde som sædvanlig: »Jamen, har vi da en gave til lillebror?« Og de gik hen til bordet og begyndte at lede. »Nej«, sagde mor, »se nede under bordet!«

Der kom de med den mishandlede pakke. Mor skulle lige til at sige noget, men standsede så med hånden for munden efter et blik fra far. Ivrigt pakkede lillebror op uden at ænse papirets tilstand.

»Men hvornår«, hviskede mor, da hun gik forbi far i gave-tummelen, »kan han have været inde at pille ved sin gave?« Og så smilede de voksne og forstod som sædvanlig ingenting.

Henne i sofahjørnet ønskede Dansk Ysseforbunds bestyrelsesmedlemmer hinanden en rigtig glædelig jul.

Birthe Arnbak.

Tidligere trykt i »Berlingske Tidende« som julekronik.

Tegningerne er udført af forfatterinden.

Thorsager Rundkirke

Fra Ryom-siden af det gamle sund retter skolen sit blik tværs over de flade enge til skrænterne på den anden side, og her mødes blikket med et ikke mindre hvast, for her står — højt knejsende på sin bakke — Thorsager Rundkirke. Og den står der med tårn og tind og ejer med den førstefødtes ret alt, der vimler om dens fod. Bevidstheden om, at den er den eneste rundkirke i hovedlandet, gør den vel heller ikke mindre selvbevidst. Ydermere er den sikkert bygget af en rigtig biskop, nemlig den gode Århus-bisp Peder Vognsen, der menes at have ladet kirken opføre for omkring syv et halvt århundrede siden.

Nu var det sikkert ikke nogen helt original tanke fra bispens side at lægge et gudshus her, for spaden er i jorden stødt på rester af et gulv af stampet kalk, der kan støtte den formodning, at der forud har ligget en mere beskeden trækirke på stedet. At også denne helligdom har haft en forgænger, antyder rester af et stengulv under det nævnte kalklag. Man mener, at denne ældste bygning på stedet har tjent en anden herre, sådan at der her har været et gudehov, hvor man har blotet både to- og firbenede medskabninger til Nordens oprindelige hersker, Thor. Byens ramme hedenske navn taler jo ikke imod den formodning.

I dag ligger Thorsager med sine små og større huse og gårde om foden af den bakke, som kirken støtter sig på. Blandt gårdene er den mindste ikke præstegården, der nok kunne give plads til en frodig børneflokk i stuehuset og en ikke mindre besætning ude. Langt tilbage har en by skærmet sig under kirkens beskyttende varetægt. Og man har måske ikke alene sat sin lid til den, til hvis ære kirken var opført, men som en støtteforanstaltning bygget gudshuset, så det også kunne tjene som fæstning. Over selve kirkerummet ligger nemlig et »fæstnings-

rum« med østvendte skydehuller ud mod den arm af Kolindsund, hvorfra man kunne vente uvenners skibe.

Der er andre, der mener, at det øverste rum ikke har været nogen fæstning, men en slags balkon, hvor den stormand, der ejede kirken, kunne sidde og følge gudstjenesten gennem et hul, der førte ned til kirkerummet. En mere fredelig fortolkning, der godt nok ikke taler så stærkt til fantasien.

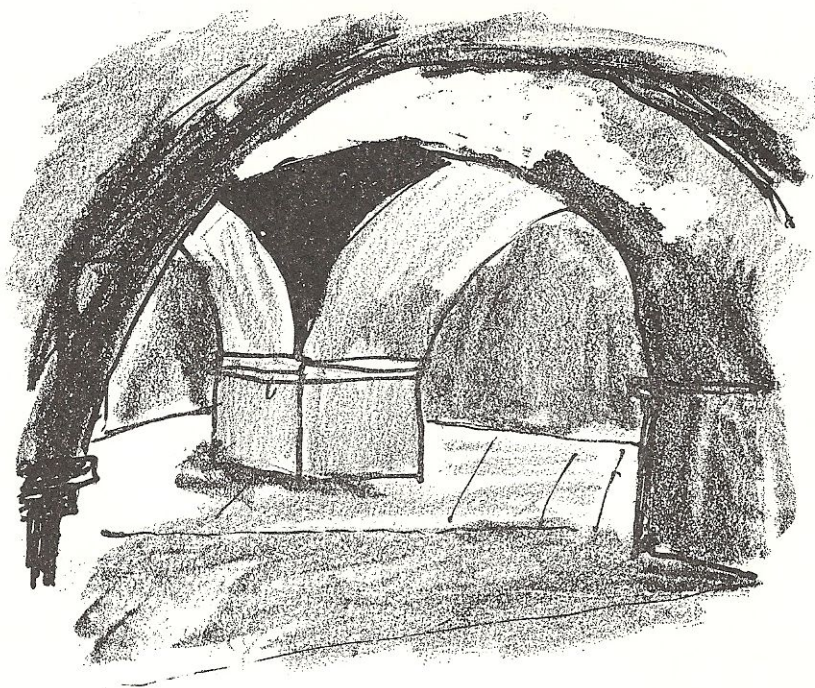
På mere end formens område er kirken i Thorsager usædvanlig. Materialet er også usædvanligt valgt. Bygherren har forsmået sin tids almindelige byggesten, granitten, og har fået

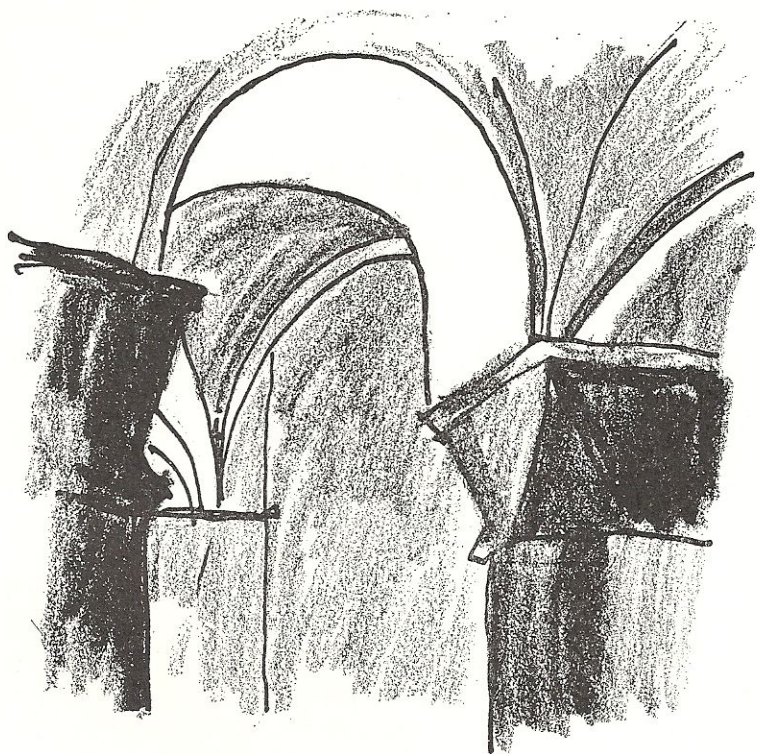
sit værk opført i munkesten, der her måske anvendtes for første gang på en jysk byggeplads. Udvendigt ser man kun den oprindelige mur på et enkelt sted på kirkens apsis, — ellers har man i en senere tid restaureret kirken så hårdhændet, at man har forsynet den med et udvendigt hylster af banale fabrikssten, der skjuler det spil, der må have været i den originale mur. Inde i kirkerummet ser man stenedes levende farver

bevaret i de svære søjler, der bærer de hvide hvælvinger. Rummet er smukt, ikke stort, men meget enkelt efter en restauration for godt en halv snes år siden. Omtrent samtidig kom glasmosaikken i vinduet bag altret til, — Harald Borres »Den genopstandne Kristus«.

Kirkens tilhørsforhold har været omskifteligt gennem tiderne. Oprindelig var den en stormands kirke, men senere kom den ind under kronen. Da nemlig Erik Menved omkring 1311 —13 havde overvundet de oprørske herremænd og bønder, der havde rejst sig mod ham på grund af hans hårde skattepolitik, tvang han bønderne til — som en garanti mod gentagelser — at opføre borge rundt i landet. En af disse borge var Kalø, og kongen overtog al ejendom vidt omkring denne borg, også kirken i Thorsager. Siden fulgte kirken Kalø gods og tilfaldt således staten, da man efter anden verdenskrig beslaglagde tysk

ejendom i Danmark som en lille betaling for fems års kost og logi til besættelsestropperne. Og kirken blev da givet til Thorsager sogn, som først nu kom i eget hus. Men gennem alle omskiftelser har kirken tjent sit formål: at værne og trøste dem, der levede om dens fod. En tid har dette måske kunnet forstås meget bogstaveligt, hvis teorien om fæstningskirken passer, men det kan også tolkes mere sagtmodigt. Til begge sider af altret findes der således i ydermurene bevaret små nicher, hvor man mener, at man i fjerne tider, da spedalskheden endnu var en svøbe her i landet, har uddelt nadveren til de stakkels forkrøblede hjemsogte, der slæbte sig hertil for at søge den eneste trøst, der gaves dem.

Jo, vist har kirken været vidne til meget...

Jørgen Rygård.

Fastelavnsbollen

Laurits Møllers gård lå ikke langt fra mølledammen, men den var ikke en møllegård; dens ejer hed nok Møller, men han var ikke møller; han var gårdejer. Mølledammen og møllen, der var en vandmølle, tilhørte Per i møllen, og hvad Per hed til efternavn, husker jeg ikke; han hed altid Per i møllen. Per var tillige en velhavende mand, hvilket bevistes derved, at han byggede en ny gård, da han giftede sig anden gang. Konen hed Karen, og hun ville absolut have en ny gård; den gamle gård havde såmænd været god nok til Per, hvilket han da også lod sig forlyde med, men det var den altså ikke til Karen. Det gamle hus blev revet ned, og det nye rejste sig, og det står der den dag i dag, men er nu ikke længere nyt, for det er en bygning, der har stået siden århundredskiftet, ikke. Men alligevel, det fungerer, og det er mere, end man kan sige om Per i møllen og hans hustru Karen, for de ligger side om side på kirkegården, afventende en glædelig opstandelse. Og den gæve bondemand Laurits Møller, som ikke var møller, men som hed Møller, gør det samme.

Ved Hobro—Viborg landevej lå skolen. Bygningen blev opført i årt 1860, men den er nu revet ned og har givet plads for en moderne centralskole; men dengang var min fader lærer og kirkesanger og havde på det tidspunkt været det i 33 år, idet han blev ansat i året 1870. Embedet hørte ikke til guldgrubeklassen; pengelønnen var cirka 1800 om året, men så havde han jo også jordlodden — cirka 10 tdr. land, og han fik meget ud af sit landbrug. Vi levede faktisk af landbruget og sparede penge.

På det tidspunkt, der her er tale om, var de fleste af mine søskende draget bort fra barndomshjemmet, og beboerne var foruden mine forældre tjenestepigen, min bror Frederik og mig. Vi kaldtes: de små drenge og deltog i landbrugsarbejdet.

Der var intet forsamlingshus i byen på den tid. Møder og den slags foregik i skolen eller i en gårdejers storstue, men oftest i skolen, hvis gulv blev grundigt overspyttet. For mændene skræede tobak og spyttede, og det var et tegn på utidig fine fornemmelser, hvis man syntes ilde derom.

Det var i de store vækkelsesmøders tid.

Indre Mission var stiftet, og dens høvding, Vilhelm Bech, tilråbte videnskabsmændene sit: *På knæ for Bibelen, professorer!* Missionærer berejste det ganske land og holdt vækkelsesmøder, og det var ikke småting, der blev budt på. Min far, der var en meget kristelig mand, holdt sig neutral. Men så kom Vilh. Bech ved en lejlighed til at sige: *Føj for Satan!* Kommentarer til denne frimodige udtalelse fløj over hele landet, og min far skrev også en under overskriften: *Det klæder ej kristne godt at sige: Føj for Satan!* Nå, men der kom ellers ikke noget ud af det. Man tog det selvfølgelig for det, det var — en halvhumoristisk foretalelse. Der forekom ikke tilfælde, i hvilke de store lidenskaber løslodes; alt forløb meget fredeligt. Der var selvfølgelig nogen, der kaldte sig for *de hellige*, men det var der ingen, der havde noget imod; man kendte jo hinanden, og selv om Jens i henhold til sin anskuelse var sikker på, at Peter gik fortabt, så forhindrede det almindeligvis ikke de to gamle kendinge i at mødes — i de fleste tilfælde da.

Men de skulle jo af og til vise deres tro af deres gerninger, og en måde at gøre det på, var at skaffe penge til missionens arbejde. At give rede penge, kunne der vanskeligt blive tale om — det var ingen rig egn; men så kunne man jo løfte i flok, og det gjorde man på den måde, at man foranstaltede en »bazar« med lotteri, fiskedam og den slags foretagender, der udelukkende var stillet an for at trække penge fra folk til det gode formål.

Laurits Møllers stue skulle danne rammen om begivenheden,

for det *var* en begivenhed. Det var første og eneste gang i min barndomstid, det skete. Laurits Møllersorstue var fyldt med bagværk og andre gode ting, f. eks. fastelavnsboller, der hist og her var opstillet i pyramider og overdrysset med flormelis, og det var søndag eftermiddag, og festen skulle begynde. Folk strømmede til, og de små drenge fra skolen stod rede hver med en blank tiøre, som lotteriet skulle forgylde med en gevinst. Jeg husker ikke, hvem der åbnede forestillingen, men umiddelbart efter, det var sket, meldte jeg mig med tiøren og forlangte et nummer. Jeg fik det, og ikke alene jeg, men de omstående hensank i spænding. Det var en nitter; der lød som et suk fra forsamlingen, så udløstes spændingen i et latterbrøl af en noget onskabsfuld struktur. Det suk vækkede mig, og jeg så nu, at min bror Frederik blev i tvivl om, hvorvidt han skulle trække i tombolaen eller gå over til andre herligheder. Jeg rømmede mig, og det vakte Frederik af hans drømme, så han huskede, at vi havde svoret begge at trække i tombolaen, og tro mod sin ed trak han og trak en nitter. Folk glædede sig, og Frederik og jeg gjorde os nu i stand til hjemfarten, for vi havde jo ikke flere penge.

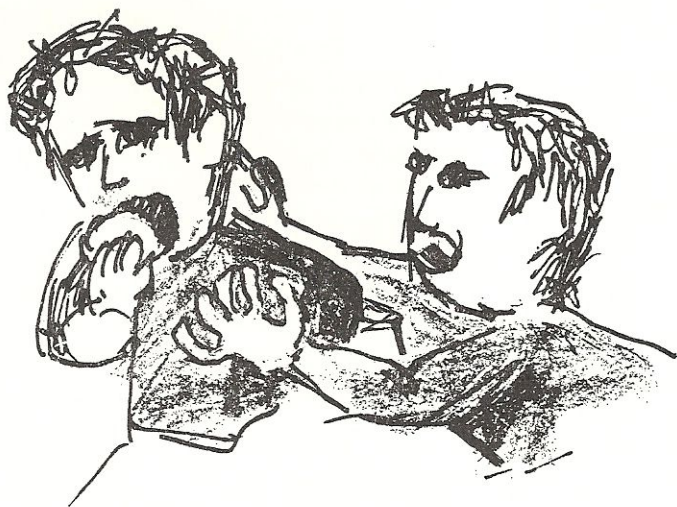
Da var det, det skete med fastelavnsbollen. Den var faldet ned på gulvet — ikke ret langt fra Laurits Møllers store skosnude. Frederik samlede den op, men han havde set Laurits Møller, og der skete derfor ikke andet, end at han gav Laurits Møller bollen med en bemærkning om, at den vist nok var faldet ned. Laurits Møller må vel have haft eller fået ondt af den lille fyr. Han sagde i hvert fald, at Frederik jo havde fundet bollen, så han måtte godt beholde den. Frederik puttede bollen op under blusen, og vi begav os på hjemvejen.

Nu var der jo noget, som hed, at man skal dele med sin bror, når man får noget at dele med, og da vi på vor gang kom til de grå sten, som nu vel forlængst er gået op i skærver, skulle delingen af byttet — fastelavnsbollen — finde sted. Frederik gjorde det på en for demokratiet skamløs måde, idet han uden videre tog en grumme stor bid. At mit demokratiske sind oprørtes, kan ingen undre sig over. Hurtigt greb jeg det tilbage-

blevne bollebagværk og spiste det straks, mens Frederik larmende skreg op om, at jeg var en skurk. Jeg forsøgte ikke gennem tale at befæste hans skøre demokrati, men fulgte ham nølende, da han i løb satte kursen efter gildesgården. Da jeg kom ind i samme, stod han nok så from og holdt tømmen for en mand, der var inde i gildesgården. Denne mand kom kort efter med en hel pose fuld af boller, og han lukkede den op, tog en dejlig fed bolle og gav Frederik den, fordi han havde holdt hans heste.

Frederik havde atter en fastelavnsbolle, og senere på hjemvejen gav han bevis på, at hans demokratiske sans ikke var helt ødelagt, og at han havde sin fornufts fulde brug. — Han sagde nemlig, da vi kom til de grå sten: »Skidt, vi deler!«

Erik Munch.

Tanker på en jubilæumsdag

*»Thi give I mig Orlov i Dage og i Aar,
naar Tiden ud er løbet, jeg atter for jer staar.«*

Mange år skulle gå, før disse to linjer af »Den unge Væbners Sang« fik betydning for den enkelte. Skønt alle sangens vers lysende klart fortæller om hver eneste af os. Om drengens stærke udlængsel og den modne mands hjemvé. Om at drage ud i livet og lære deraf — om at vende hjem med nyttige erfaringer.

Vi gik ud af porten i samlet flok, og alle skolens gode ønsker tog vi med som en selvfølge. Vi var jo unge og noget så dygtige — nogle pokkers karle — mente vi. Vi var ikke nær dygtige nok, erfarede vi lidt senere. Men verden lå åben for os, hvis vi — altså — selv ville.

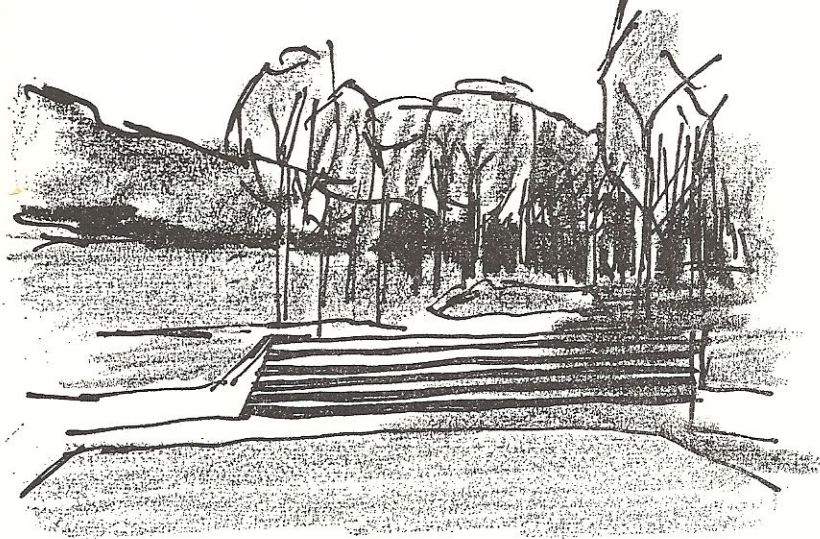
De første år efter skoletiden er langt væk nu. En vandrebog skulle holde sammen på klassen. Bogen blev borte på et eller andet tidspunkt i det første tiår. Siden har ingen set den, men mange har efterlyst den. Og alle forstod betydningen af et sammenhold, der heldigvis ikke var blevet borte.

Ryom kalder 9-1923 ...

En skønne dag fødes tanken om at samle årgangen til jubilæum — til fest på skolen. Ønskerne om at ses igen — at mødes i Ryom — og at sidde på skolebænk dukker op.

25 års dagen nærmer sig.

Fra skolens arkiv hentes navne og adresser frem af glemelsen. En eller flere tager sig sammen, og pludselig skriver vi til hinanden. Der spørges — der foreslås — og elevforeningens

formand er med på idéen. Der svares — der bekræftes — der beklages, alt sammen med det strålende resultat, at alle vil komme og være med — på et par stykker nær.

En dansk højsommerdag mødtes vi da i Ryom. Mange havde ikke set hinanden i den svundne tid, men alle vedkendte sig gammelt venskab.

Femten år er forløbet siden dengang. Atter udgik en strøm af breve med spørgsmål og svar. Den 19. oktober i år festede vi for anden gang. Det blev sent, inden de sidste fik snakket af og hilst hinanden en god nat. For at få en dag ud af det, tog vi natten til hjælp. Det blev en dejlig dag — en af den slags, der skaber ønsker om snarest at mødes igen. I hvert fald senest om 10 år.

De er her alle — næsten da — fyrré år efter, på besøg i Ryom. Et par stykker var ikke mødt i skole af lovlige grunde og havde sendt seddel med sidemanden. Dagmar og Erik Munch er festens midtpunkt. Hr. Dynesen savnedes, men undgik ikke at få tømt en flaske i en sen aften time.

Der festes på kroen. Elevforeningens formand indleder med velkomsttale. Ryom-sangene kalder minderne frem. Der holdes mange taler — der lyder megen virak. Sådan har det været i mange år, og sådan skal det være.

Vi er tilbage i tiden for over fyrré år siden, vi oplever — vi husker — vi er hjemme. Fyrré år, som er forsvundet lige ud i den klare blå oktoberluft? Slet ikke! Vi er piger og drenge, elever på skolen — elever af skolen. Både terner og svende var tilbage i de roller, som borgherren tildelte dem, da skolen var ung. De var sig selv, de var på skolen, de var på bakken og mindes de, der lagde grunden. De genkendte hinanden på de gamle billeder, der pryder skolens vægge. De var på tur til Femmøller — til Spentrup — i skolens museum — de var alle-vegne i erindringens land.

Årgang 1923 hilser skolen og alle dens årgange. Vi hilser årgang 1963 og siger tak for »Den unge Væbners Sang« — den sang, som vi med klædelig beskedenhed kalder vor. Skjaldens sang til dansen i dramaet »Klokken« — mesterligt skrevet af Axel Munch — inspireret af begivenheder, der fandt sted i vor klasse for over 40 år siden. Men som handler om os allesammen:

*Jeg drog henover Sletter og over Bjerge blaa,
men stedse det mig tyktes, jeg Ryom Enge saa.
Hjem fører alle de Veje.*

Exam.

Jomfru Fanny

*Sie kam aus der Fremde,
war nicht in dem Tal geboren.*

Hvem var hun, hvis navn står som overskrift over disse linjer, vil læseren vel spørge sig selv, og hvorfor ofre tid på at skrive om hende? Hendes fulde navn var Franziska Carolina Eliese Enger, og hun levede fra den 31. aug. 1805 til den 27. marts 1881.

Dette siger vel ikke de fleste mennesker ret meget; thi kun få har jo en hukommelse som en telefonbog; men hvis jeg fortæller, at hun altid blev kaldt Jomfru Fanny, vil sikkert et lys gå op for mange, der har fordybet sig i Danmarks historie i forrige århundrede. Det var jo den mystiske og stilfærdige lille dame, som levede i den hyggelige Persillegade i Åbenrå, og som fremkom med de mærkelige spådomme om fremtiden, der i så høj grad trøstede først og fremmest sønderjyderne og gjorde livet udholdeligt for dem i den hårde og trange besættelsestid fra 1864 til endelig kongen red over grænsen på den hvide hest.

Årsagen til, at denne lille artikel har set dagens lys, er dels den tillokkelse, som det mystiske og uforståelige altid udøver og har udøvet på det menneskelige sind, dels en ny hypotese, der i den sidste tid er fremkommet om hendes herkomst.

Ifølge kirkebogen var hun »ein uneheliches Kind der Christina Heise aus Mecklenburg«, men dette kan næppe være sandheden. Thi hvorfor skulle et lille barn af en ukendt pige i Mecklenburg, endnu før det var fyldt en måned, blive sendt

til et fremmed land, til en lille provinsby og oven i købet få så fornemme faddere som kammerjunker v. Qualen og hustru.

Dette var imidlertid, hvad der skete: Pigen Christina Heise, der nu kaldte sig fru Enge, købte et lille hus i Slotsgade i Åbenrå og flyttede ind med barnet, og naboerne så snart med undren, at børnetøj med fyrsteligt monogram blev hængt til tørre på tørresnoen. Som årene gik, blev naboernes undren ikke mindre. Hvert år var den lille Franziska eller Fanny, som hun helst kaldte sig, om sommeren på besøg på Augustenborg slot hos prinsesse Caroline Amalie og kom tilbage med dyre smykker og andre værdifulde gaver, og en gang om året rejste fru Enge med hende til Altona, hvor de besøgte kammerherreinde Blücher, hvis mand var amtmand i Åbenrå, da Fanny kom til byen. Ligeledes besøgte Fanny Christian den Ottende, når han opholdt sig på Föhr. En ting kunne der ikke tvivles om: Fanny var ikke en pige af borgerlig herkomst, hun havde åbenbart tilknytning til fyrstelige kredse.

Da Fanny var 15 år gammel, købte hendes plejemoder et hus i Persillegade, og her boede hun og Fanny resten af deres liv. Et par år efter huskøbet kom Fanny en dag hjem efter at have købt nogle varer til husholdningen. Da hun kom ind i stuen, så hun, at fru Enge stod og talte med en officer, og at hun havde grædt. »Din mor har sendt bud efter dig, hun vil have, at du skal bo hos hende. Hun har aldrig spurgt efter dig, siden du blev født. Vælg nu, om du vil rejse til hende, eller om du vil blive hos mig«, sagde hun. »Jeg har aldrig kendt anden mor end dig, og jeg bliver hos dig«, svarede Fanny, og så måtte den fornemme officer rejse tilbage med uforrettet sag; men nogle få uger senere kom han tilbage, og denne gang forsøgte han ligefrem med vold at slæbe Fanny med ud i vognen. Fanny skreg og råbte om hjælp. Officeren ville sikkert ikke vække opsigt, han slap hende og kørte bort.

I 1853 døde fru Enge. Da hun mærkede, at hun skulle dø, kaldte hun Fanny til sig og rakte hende et dokument i et skrin og bad hende brænde det. Det gjorde Fanny, og det er meget beklageligt — i hvert fald set med historikerens øjne — thi

hermed forsvandt uden tvivl det eneste bevis for, hvem Jomfru Fanny var.

Jomfru Fanny mente selv, at hun var datter af prins Christian (den senere Christian den Ottende) og prinsesse Charlotte af Mecklenburg-Schwerin, men at hun blot blev født, før de blev gift. Derfor var hun i al hemmelighed sat i pleje hos fru Enge; thi af hensyn til den gængse moral og af hensyn til det danske folk måtte det ikke blive kendt, at Danmarks tronfølgerpar havde et førægteskabeligt barn.

Jomfru Fannys egen mening deles vistnok nu af de fleste historikere; dog er der ikke absolut enighed derom. Fornylig har hendes herkomst atter været diskuteret, og den påstand er blevet fremsat, at hun — som kirkebogen fortæller — virkelig var datter af Christina Heise fra Mecklenburg og en skovrider eller skovfoged ved navn Enger. Påstand står mod påstand. Det eneste skriftlige vedrørende hendes fødsel er jo kirkebogen, og den er skrevet på tysk. Det fremgår af den, at jordemoderen hed fru Elvers, og at hun boede enten i Åbenrå eller i Mecklenburg. Det er så uheldigt, at et komma afgør hele sagen. Dette ulyksalige komma er anbragt således, at det virkelig ser ud til, at fru Elvers boede i Åbenrå, og hvis dette er rigtigt, falder hele historien om, at Jomfru Fanny blev født på Plön slot, sammen som et korthus. På den anden side er det jo også velkendt, at et komma kan sættes forkert. I den henseende har mennesker næppe ændret sig i løbet af ca. 150 år, og man kan vel næppe tillægge hele kommahistorien nogen særlig vægt. Langt større vægt må der lægges på følgende: En af de få kvinder, som kendte den sky og tilbagetrukne Jomfru Fanny godt, så under et besøg på Rosenborg slot tilfældigvis et billede af prinsesse Charlotte (Chr. den 8.s hustru) uden at vide, hvem billedet skulle forestille. »Men det er jo Fanny«, udbrød hun. — Så stor var ligheden.

Nu kan man jo om Jomfru Fannys herkomst mene, hvad man vil. Det betyder kun lidet, for naturligvis huskes hun ikke den dag i dag, fordi hun (måske) var kongedatter. Nej, det var hendes personlighed og hendes enestående, mærkelige profeti-

ske evner, der har sikret hende en plads i Sønderjyllands historie. Disse evner var hende ikke medfødte, de var erhvervede. Da hun var 22 år gammel, blev hun meget syg, og da sygdommen var overstået, var hun en helt anden. Hun blev sky og indesluttet og førte en slags mærkelig dobbelttilværelse, hvor fremtiden viste sig for hende i syner, mest om natten, men også om dagen. Hun var et meget gudfrygtigt menneske og havde den faste overbevisning, at det var Gud, der havde givet hende evne til at se ind i fremtiden, og hun fandt deri en dyb tilfredsstillelse.

Hvor mærkeligt det end lyder, synes Jomfru Fannys spådomme alle at være gået i opfyldelse. Som prøve skal her citeres tre. Om 1. verdenskrig sagde Jomfru Fanny engang: »Der vil først komme en forfærdelig krig. Den bliver grufuld. Så mange nationer vil blive indblandet i den, og den bliver hård til lands og til vands. Jeg har set floderne røde af blod. Danmark vil ikke komme med i denne store krig. Danske soldater vil besætte landet, medens tyske soldater trækker sig tilbage, uden at der løsnas et skud. Tyske embedsmænd glider ud, og danske glider ind på deres plads. Hvor tyskerne kommer bort, kommer de aldrig tilbage.«

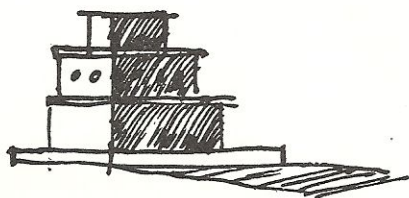
Om genforeningen sagde Jomfru Fanny: »Jeg tror, det varer længe, inden vi bliver danske hernede. Der skal ske så mange store forandringer med alting. De første danske soldater, som kommer hertil, kommer sønden ind i byen. Det bliver ikke Christian den Niende, som kommer herved som dansk konge. Kongen, som kommer hertil, er en mand i sin bedste alder, hverken gammel eller ung. Han kommer ridende på en hvid hest. Bønderne vil pynte deres heste med bonderoser, og der vil være sort af mennesker for at tage imod ham; men jeg ser ikke et eneste bekendt ansigt. Hvor er alle de gode danske mænd henne? De må være døde, ellers ville de dog være her på denne dag.«

Og til slut denne, som vi først nu forstår: »Der kommer en hård tid for os alle. Når krigen kommer, vil den først trække sammen året igennem. Sommetider ser det ud, som enes de;

men om efteråret trækker det sammen og bryder ud. Efter den hårdeste vinter i mands minde, i det begyndende forår, bryder tyskerne ind i Danmark. I København vil der komme onde og urolige tider. Det skal næsten se ud, som om de vil afsætte kongen, men det sker dog ikke. Til den tid gælder det enten for eller imod.«

Jomfru Fanny døde den 27. marts 1881. En ukendt mand afhentede, hvad der var af smykker, breve og papirer samt en pragtfuld bibel med Christian den Ottendes navnetræk.

Anton Eriksen.

Efterårsfesten 1963

I et mildt og dejligt efterårsvejr gik flaget til tops den 19. oktober. Det blev en efterårsfest, der først og fremmest var præget af et par ualmindelig veloplagte og talstærke jubilæums-hold fra 1923 og 1938 med henholdsvis 18 af 21 og 12 af 18 mulige deltagere.

Ved eftermiddagsmødet fortalte fhv. amtsskolekonsulent Chr. Mejlgaard, Sundby, Mors, om sin barndom på Ryom-egnen og drog derudfra i spredte glimt sammenligninger mellem de unges muligheder dengang og nu.

Generalforsamlingen: Beretning og regnskab godkendtes, og kontingentet fastsattes uændret til 8 kr. De herrer redaktører, Jørgen Rygård og Bent Lorentzen, ønskede ikke genvalg, hvilket under protest toges til efterretning, hvorefter de med en

oprigtig og dybtfølt tak fra medlemmerne fik deres afsked uden pension, — men med et tilbud om tilbagevenden ved given lejlighed. I deres sted valgtes John Juul Eriksen og Finn Lorentzen, begge af årg. 56. Øvrige valg var genvalg.

Under dagsordenens næste punkt vedtoges følgende lovændring, der markerer afslutningen på foreningens arbejde med at skabe et varigt minde om Søren Vester-Petersen og hans gerning ved Ryomgård realskole:

Paragraf 9. Legater.

Foreningen bestyrer for tiden 3 legater, hvoraf de to førstnævnte er oprettet af Ryomgård realskole.

1. Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat — uændret.

2. Skolebestyrer Axel Munchs friplads — uændret.

3. Skolebestyrer Søren Vester-Petersens mindelegat.

Legatets formue er den sum, der er indsamlet blandt foreningens medlemmer efter Vester-Petersens død i 1961.

Foreningens bestyrelse er ansvarlig for, at kapitalen anbringes på betryggende måde — i bank, sparekasse eller i obligationer. Af legatet uddeles 1 gang årligt 1 portion, svarende til et års renter med fradrag af et mindre beløb til administration og lign. Legatet tildeles en elev i II real eller i 8. kl. Legatet kan ikke søges. Ryomgård realskoles lærerråd udpeger legatmodtageren.

Ved udvælgelsen lægges der vægt på, at legatmodtageren har vist sig i besiddelse af gode menneskelige egenskaber, har passet sit arbejde samvittighedsfuldt, udnyttet sine evner, udvist en naturlig og høflig optræden samt været medvirkende til at skabe et godt kammeratskab og et positivt arbejdsklima i sin klasse.

Legatet overrækkes ved translokationen.

Revision sker i forbindelse med revision af elevforeningens regnskab. Såfremt foreningen ophæves, overtager skolens bestyrelse administrationen af foreningens legater.

Vedtaget ved generalforsamlingen den 19. oktober 1963.

K. Basse Kristensen.

Fondens formue er 3000 kr. 7 % obligationer plus et mindre beløb, der står i Ryomgård bank.

Under »Eventuelt« foreslog formanden, at foreningen ved festen om aftenen skulle udnævne Birthe Arnbak, årg. 38, til æresmedlem som en anerkendelse af hendes litterære indsats i vort årsskrift gennem mange år. Vedtoges.

Aftenfesten var velbesøgt, og der herskede en særdeles munter og hyggelig stemning. Taler og sange vekslede. Formanden lagde for med i en kort tale at motivere den vedtagne udnævnelse af Birthe Arnbak til æresmedlem. 40-års jubilarerne var særlig underholdende: Karl Mejnecke, Janus Bak, Ejvind Stampe og Laurits Pihl tolkede deres følelser på fire vidt forskellige måder. (Deres festdag omtales andetsteds.) For 25-års jubilarerne talte dr. techn. Robert Djurtoft, og også Birthe Arnbak havde ordet; for årg. 63 talte Carsten Hougaard. Endvidere blev der talt af hr. Holden Dall, frk. Weiner og eftermiddagens foredragsholder, hr. Mejlgaard. Kort sagt: tiden gik hurtigt, dansen gik, og de »gamle« fra 23 holdt ud til det sidste og sad alene tilbage, da musikken forstummede ved 1-tiden. Alt i alt en god fest.

På grund af flere bestyrelsesmedlemmers fravær afholdtes der intet konstituerende møde, men bestyrelsen ser altså således ud: Knud Basse Kristensen, Henning Vester-Sørensen, fru Gertrud Sten Larsen, fru Bitten Böye, fru Birgit Høgh Nielsen, John Juul Eriksen og Finn Lorentzen. Adresseforandringer sendes fremdeles til fru Gertrud Sten Larsen, Silkeborgvej 248, Åbyhøj. Foreningens gironummer: 45678.

Af skolens dagbog

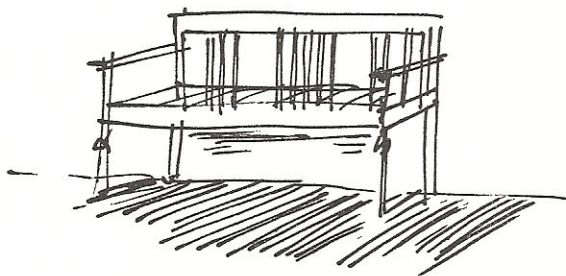
1962

13. aug. Skolen begyndte med 367 elever, heraf 83 nye, og 18 lærere, heraf 4 nye. Skolebestyreren bød ved morgensangen velkommen, specielt til de nye elever og til de fire nye lærere: hr. løjtnant Thomsen, hr. overlærer Søe, hr. lærer Klinkby og overlærer fru Lene Basse Kristensen; sidstnævnte tager sig af den nyoprettede 1. klasse.
8. sept. I de to sidste lektioner vistes Jens Bjerres smukke og lærerige film fra Kalahari og fra det indre Australien.
12. sept. I dag udkom nr. 1 af det nystartede skoleblad »Despoten«. Skolen ønsker lykke på rejsen.
14. sept. Flaget går til tops for fru Munch.
15. sept. I real var i dag på historisk-geologisk ekskursion. Turen gik til Thorsager rundkirke, Tinghøj syd for Thorsager, Smouen, Rostved, Korup sø og over Ebdrup og Astrup hjem. Bortset fra, at Ole Thestrup for vild på hjemvejen, var turen særdeles velykket. Ledere af turen var frk. Jacobsen, hr. Gotfredsen og viceinspektøren.
1. okt. Der påbegyndtes specialundervisning for et mindre hold elever med læsevanskeligheder.
12. okt. Egnens lærerkredse holdt instruktionsmøde i foredragssalen. Skoledirektør Hj. Thomsen, Ålborg, talte om delt-udelt skole om formiddagen. Om eftermiddagen fik vi en redegørelse for, hvordan faget orientering kan drives i 8. og 9. klasserne.
- 15.—20. okt. Efterårsferie.
I efterårets løb har 90 elever erhvervet idrætsmærket.
21. nov. Kursus i førstehjælp for 7. kl., II real og 9. klasserne indledt ved hr. Thomsen.
1. dec. Skolen ramtes i dag af en stor sorg, idet en af vore elever, Sonja Ladefoged fra Gjesing, på vej fra skole blev dræbt ved en færdselsulykke.
Ved begravelsen den 6. dec. fulgte elevforeningens fane Sonjas bære i kirken og til graven. Sonjas kammerater stod æresvagts ved kirken. Skolebestyreren talte ved graven. Æret være Sonjas minde!
22. dec. Juleafslutningen holdtes under mere stilfærdige former end sædvanlig, da skolen skal feste igen den første dag efter ferien. Programmet lød på: 2 første lektioner efter skemaet. Derefter gik vi i salen til »julehistorie«, korsang og klaversolo. Over middag havde hver klasse en »hyggetime« med sin klasselærer og til slut juletræ i salen på traditionel vis. Blandt børnene fornemmedes tilfredshed og stilfærdig glæde.

1963

7. jan. 50 års jubilæum. Ved sædvanlig skoletids begyndelse bød skolebestyreren velkommen til eleverne, deres pårørende, gamle elever og andre gæster. Derpå gik 1.—6. kl. i festpolonaise (indøvet af danselærerinde fru Kampmann, Auning) til foredragssalen, der til en afveksling fungerede som dansesal, medens tegnelokalet var forvandlet til mælkepub og pølsebar. Samtidig med dette gik 7.—9. kl. til hotellet for at overvære teaterpremieren. Elever fra 9. klasserne havde under hr. Ole Jensens energiske instruktion indøvet Heibergs »Elverhøj«, som de gav en sjælden stilfuld opførelse — de snævre rammer taget i betragtning. Til middag skiftede de to hold elever. Mange forældre var mødt op, og dansen forløb godt og med højt humør, bedst på formiddagsholdet. Kl. 14,15 sluttedes børnenes fest.
- For skolens venner og pårørende var der om formiddagen reception i et af de nye klasseværelser, og her hobede sig formiddagen igennem blomster og gaver op.
- Om aftenen kl. 18,30 middag i den festligt smykkede foredragssal for indbudte og tegnede gæster. 120 mødte frem fra fjern og nær, — og de 20 af dem havde ordet i aftenens løb — en god fest, der først sluttede kl. 2,30.
8. jan. Skolen fri.
6. febr. Forældremøde for 7. klassernes forældre, hvor skolebestyreren redegjorde for lovens bestemmelser angående optagelse i realafdelingen. Hr. Dargo Hansen fra erhvervsvejledningen i Randers var kommet til stede og orienterede forældrene om erhvervenes stilling til 8. og 9. klassernes afgangsbeviser. Mødet var særdeles godt besøgt.
- I vinterens løb har — i gymnastiktimerne — en ny disciplin været taget op, idet der har været undervist i skøjteløb på Mølle dammen, hovedsagelig under hr. Thomsens og frk. Jacobsens ledelse.
10. febr., 13. marts, 25. marts. Lærerinderne fru Emmy Basse Kristensen, fru Rasmussen og fru Baatrup Petersen forøgede deres respektive familier med henholdsvis en søn, en søn og en datter. Det foranledigede en del skemaændringer og vikariater. Vikarieret for de damer har to af skolens gamle elever, fru Margit Bakmann (årg. 55) og fru Kirsten Nysted (årg. 54) samt fru løjtnant Thomsen.
30. apr. Hr. Dargo Hansen fra erhvervsvejledningen informerer 9. klasserne.
4. maj. Albert Schweitzer-film i 5.—6. lektion.
6. maj. Skr. eksamen begynder. For første gang skr. eksamen i II real.
- 16.—17. maj. Amtsprøve angående optagelse i I real. Til prøven mødte 10 elever fra Nimtofte, 1 fra Pindstrup, 3 fra Skjødstrup og 12 af vore egne.

18. maj. 9. klasses sidste skoledag — i dobbelt forstand.
9. kl. foranstaltede revolution i første frikvarter og førte det samlede lærerpersonale (÷ frk. Weiner) bundet i mindst 20 favne svært Randersreb frem for revolutionsdomstolen under højroret afsyngelse af revolutionssange. (Dommeren havde ølkasket på!!)
24. juni. Forældredag og translokation. Sidste hold præliminarister dimiteres.

Gaver og legater

Skolebestyrer Axel Munchs friplads og boghandler Vixø's boglegat søgtes af 3 elever. Fripladsen tildeltes Inge Møller Haarup, Øster Alling.

Til uddeling har foreningen modtaget: Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat, en bogbælle fra foreningen »Norden«, en bogbælle fra boghandler Vixø samt en række bøger fra anonyme givere. — Vor hjerteligste tak til giverne!

Ved translokationen uddeltes følgende præmier:

Axel Munchs mindelegat: Lisbeth Eriksen. Bogpræmier fra Søren Vester-Petersens mindefond: Birgit Kløve, Annie Helager Jensen og Ane-Lene Kjølby. Bogpræmie fra boghandler Vixø: Ilse Greve. Bogpræmier fra elevforeningen: Bjarne Svenningsen og Poul Erik Brinks.

Ved vidnesbyrduddelingen i juni modtog hver af følgende elever en bog: Lars Møller, II. Tonny Henriksen, Ia. Kaj Danielsen, Ib. Inger-Lise Jakobsen, Ic. Gurli Svith, 7a. Thorkild Jørgensen, 7b. Ellen Basse Kristensen, 6a. Helle Vibeke Laursen, 6b. Inge Møller Laursen, 5a. Inge Lise Pedersen, 5b. Rita Jørgensen, 4a. Jens Daugaard, 4b. Fritz Wester, 1.

Ryomgård Realskoles 48. og sidste hold præliminarister

9 a.

1. Edvin Bøgild Andersen, Mørke. 2. Ib Christian Andersen, Ørum. 3. Kjeld Andersen, Stenvad. 4. Erik Ejlersen, Ryomgård. 5. Ilse Greve, Ryomgård. 6. Vita Hald, Ryomgård. 7. Jens Møller Hansen, Thorsager. 8. Sinnemarie Høegh-Bentsen, Pognæs. 9. Jette Jacobsen, Grenå. 10. Elisabeth Henning Jensen, Auning. 11. Peter Justesen, Pindstrup. 12. Ib Jørgensen, Ryomgård. 13. Birgit Kløve, Gjesing. 14. Elisabeth Kristensen, Ryomgård. 15. Marianne Laursen, Mørke. 16. Anne Marie Lüneborg, Auning. 17. Gert Mygind, Ørum. 18. Frederik Nielsen, Mørke. 19. Jens Ebbe Nygaard, Pindstrup. 20. Gerda Petersen, Ryomgård. 21. Kirsten Prebensen, Auning. 22. Helle Rasmussen, Kolind. 23. Holger Rosenstand, Pindstrup. 24. Peter Sager, Karlby. 25. Gerda Bødker Sørensen, Nimtofte. 26. Søren Thomsen, Ryomgård.

9 b.

1. Ellen Andersen, Nimtofte. 2. Lena Andersen, Nimtofte. 3. Karen Christiansen, Termestrup. 4. Anne-Grete Fibiger-Erlandsen, Gjesing. 5. Torsten Gjesing, Mørke. 6. Mogens Wendelbo Hansen, Mørke. 7. Karsten Hougaard, Glæsborg. 8. Anna Marie Bech Iversen, Hvilsager. 9. Annie Helager Jensen, Bendstrup. 10. Tove Helager Jensen, Bendstrup. 11. Palle Johanson, Bønnerup. 12. Bent Juul, Auning. 13. Aase Randi Jørgensen, Kolind. 14. Kaj Aage Kristensen, Voldby. 15. Arne Walther Nielsen, Følle. 16. Frede Gissel Nielsen, Stenvad. 17. Lis Nielsen, Nimtofte. 18. Poul Erik Nielsen, Grenå. 19. Else Marie Olesen, Marie Magdalene. 20. Arne Petersen, Bendstrup. 21. Fin Drasbech Petersen, Mørke. 22. Kurt Kvist Petersen, Hvilsager. 23. Gertrud Rafn, Skjødstrup. 24. Bent Møgeltoft Rasmussen, Termestrup. 25. Inge Rasmussen, Bendstrup. 26. Bjarne Svenningsen, Stenvad. 27. Elia Svenningsen, Stenvad. 28. Freddy Klessner Sørensen, Mørke.

9 c.

1. Mogens Sondrup Andersen, Pindstrup. 2. Poul Erik Brinks, Marienhoff. 3. Birgit Danielsen, Sivested. 4. Lisbeth Eriksen, Ryomgård. 5. Lis Hansen, Ryomgård. 6. Ulla Hougård, Sjørup. 7. Bent Møller Jensen, Ryomgård. 8. Ane-Lene Kjølby, Pindstrup. 9. Erling Klüver, Pindstrup. 10. Svend Molbech Larsen, Nimtofte. 11. Kurt Mønster, Pindstrup. 12. Poul Erik Nielsen, Pindstrup. 13. Tove Okkerholm, Nimtofte. 14. Poul Henning V. Poulsen, Mørke. 15. Aase Rafn, Pindstrup. 16. Kirsten Rasmussen, Ryomgård. 17. Jens Arne Sejersen, Pindstrup. 18. Doris Sørensen, Bøjstrup. 19. Anna Grethe Thomsen, Pindstrup. 20. Aase Thomsen, Marie Magdalene.

Personalia

Årets studenter:

Ole Pedersen, Ingrid Wraae, Else Marie Andersen, Bodil Bech Jørgensen, Jens Asger Madsen, Inger Elisabeth Møller, Karin Winther Nielsen, Hans-Jørgen Jensen, Lissy Knorborg, Kirsten Nielsen, Ingrid Søgaard Sørensen, Jette Thestrup, Mogens Darre.

Eksamener:

Randi Busk Møller (årg. 56) som børnehavelærerinde. Erik Klemmensen (årg. 52) teologisk embedseksamen ved Århus universitet. Inge Siig (årg. 58) eksamen som sygeplejerske i Viborg. Bente Gram (årg. 58) er dimitteret fra Ribe Statsseminarium. Hedda Bergh Hjorth (årg. 54), f. Kristiansen, er dimitteret fra Tønder Statsseminarium. Christian Estrup (årg. 54) er blevet cand. polyt. (kemiing.). Helle Dahl Pedersen (årg. 56) har bestået barneplejeeksamen.

Følgende har indgået ægteskab:

Signe Toft (årg. 58) med revisor Jørgen Smith. Margrethe Flindt (årg. 59) med repræsentant Amdi Møller. Gurli Jensen med toldass. Niels Jensen (årg. 57). Hanne Lassen med elektriker Kent Christensen (årg. 58). Karen Margrethe Tolsgaard (årg. 50) med læge Hans Gregersen. Kis Madsen med dyrlæge Niels Ottesen Nielsen (årg. 49). Marie Elisabeth Richstein Hansen med typograf Knud Rasmussen (årg. 59). Lis Lindblad Larsen med maskinmester Kjeld Sørensen (årg. 50). Lærerinde Bente Gram (årg. 58) med lærer V. Jensen. Ruth Eriksen med Jens Stampe (årg. 53). Kirsten Vestmark (årg. 59) med Flemming Olrik. Hans Oluf Madsen (årg. 55) med Ingrid Blæsbjerg. Desuden har Else Sørensen (årg. 58) og Ilse Stær (årg. 59) giftet sig, men vi ved ikke, hvem de udkårne er.

Foreningen ønsker til lykke!

Blandede:

Bent Staunskjær har været hjemme på ferie fra Malaya. Ude i det fremmede har han bl. a. spist ristet kobraslange, som han synes smager i retning af ål, men iøvrigt brugt tiden til at være salgsmand for British American Tobacco Co.

Amanuensis, cand. mag. Jacob Danielsen (årg. 53) har fået Århus universitets guldmedalje for en afhandling indenfor kemi'en om røntgen som hjælpemiddel til klarlæggelse af krystalstrukturer.

Årsoversigt 1. juni 1962- 31. maj 1963

Indtægter:

Girobeholdning	1.862,39
Kassebeholdning	19,31
Kontingent fra 554 medlemmer	4.441,00
Overdans, efterårsfesten 1962	20,55
Renter, giro, 26/1 1962 — 25/1 1963	12,94
R. R.'s andel i årsskriftet	2.583,00
Axel Munchs mindelegat	50,00
	8.989,19

Udgifter:

Præmier	73,65
Gaver, blomster m. v.	664,25
Efterårsfesten 1962	685,50
Annoncer	215,05
Porto m. v.	405,27
Bogtrykker	5.179,15
Diverse	29,65
Bankbeholdning	1.530,85
Kassebeholdning	49,82
Axel Munchs mindelegat	50,00
	8.989,19

Bankbeholdning	1.530,85
Girobeholdning	106,00
Kassebeholdning	49,82
	1.686,67

Beholdning 1962	1.881,70
Beholdning 1963	1.686,67
Underskud 1963	195,03

Randers, den 31. maj 1963.

H. Vester-Sørensen.

Revideret:

Foldby, den 6. juli 1963.

J. Jacobsen.

Randers, den 30. juli 1963.

Kr. Vester-Petersen.

Redaktionelt

Det er med vemod i pennen, at vi nu for sidste gang skal aflevere årsskriftet. Vi takker alle, der så velvilligt har bidraget til dette skrift. Den lokale linie, som har været vores idé i de fire år, vi har været redaktører, har i dette skrift fået sin afrunding med artiklen om Thorsager Rundkirke.

Som sædvanlig må vi sukke over mangelen på personalia-oplysninger. Denne linie, som vi passende kan kalde personalia-linien, har vi ikke fået derhen, hvor vi ønskede den. Tilbage er der kun håbet om, at vore fortræffelige efterfølgere med radikal ånd vil kunne løse denne opgave.

Med en sidste redaktionel hilsen og tak for godt samarbejde.

Jørgen Rygård.

Bent Lorentzen.

Elveforeningen har modtaget:

Ryomgaard, 23/9 1963

Til elevforeningen!

For den meget værdifulde gave, elevforeningen skænkede mig på min 70 års fødselsdag, bringer jeg min bedste tak.

Dagmar Munch.